

Nova Strava

SOCIALNO POLITIČNI, KULTURNI IN STROKOVNI LIST

Izhaja štirikrat mesečno ob četrkih. Naročnina: mesečno Din 4.—, četrletno Din 10.—, polletno Din 20.—, celoletno Din 40.—. Posamezna številka Din 1.—. Uredništvo in uprava Ljubljana, Dalmatinova ulica 8, telefon šte. 21-32. Rokopisi se ne vračajo. Poštočerkovni račun šte. 17.177. Poštni predal šte. 74.

Svoboda

To je beseda, ob kateri dobi človek neznansko prijeten občutek. Približno tako mu je, kadar sanjari o lepo urejenem življenju, ki bi si ga rad ustvaril nekje v bodočnosti, a v naslednjem trenutku, ko se strezni, ga prevzame drug občutek, poln grenkobe in zatajevane nejevolje.

Pojem svobode je zelo širok. Pod svobodo si ne smemo predstavljati neomejene možnosti, da bi smeli početi, kar pride slučajno komu na um. Če n. pr. ni dovoljeno sedeti sredi najprometnejše ulice ali razgrajati pozno ponoči po mestu, se nam s tem še ne krati svoboda, ampak je to ukrep, ki ščiti promet in prebivalstvo pred razbrzdanostjo posameznikov. Tu gre torej za zaščito večine pred nekaterimi in s tega stališča moramo presojsati, kaj je svoboda. Gornja primera sta torej kvečjemu dokaz svobode državljanov in ne morda nasprotnega.

Država, v kateri imajo vsi ljudje enake pravice in dolžnosti, je zelo svobodna. Taka država gleda na to, da se uveljavijo le tisti posamezniki, ki dokažejo, da so najposobnejši in najpoštenjši, ker je to državi in ljudstvu v prid, ne ozira se pa na stranko, vero ali strice.

Taka država dopušča tudi pravično kritiko. Vsakdo sme javno povedati, kako misli, da bi bilo prav in kaj da je škodljivo, kajti več glav več ve. V državi se tako preprečujejo nerednosti in krivice. Država, ki hoče svobodo državljanov in želi dobiti čim več pametnih nasvetov od njih, bo že zaradi koristi, ki jo ima od tega (in obenem seveda tudi ljudstvo), skrbela, da se bodo mogli prav vsi državljani čim bolj izobraziti. Država, v kateri se morejo izobraževati samo bogati, ni svobodna.

Državljanji morajo v svojem in državnem interesu skrbeti za to, da si ustvarijo najboljše pogoje za življenje. Prepovedano bi moralo biti, da bi smeli ljudje umirati od lakote, ali pa, da bi umirali zato, ker nimajo sredstev za zdravljenje ozdravljivih bolezni. Naloga svobodne države je, da v isti meri, kakor za varnost nočnega miru, skrbi tudi za varnost življenja in zdravja svojih državljanov.

Vsakdo mora živeti — toda vsakdo le od svojega dela. Tu se začne človekova prava svoboda. Res, boj za tako lepo svobodo je težak in neenak, kajti pravica in moč je vedno na strani tistega, ki ima denar. Zato se ta boj počasi razvija. A posebno delavec se mora že zavedati, da je on sam tisti, na čigar račun bogatijo posamezniki. Prav je, da zahteva večji delež od dobička, ki ga prinaša njegovo delo, zahtevati ga mora le toliko časa, dokler ne iztrga zadnje pare iz rok tistega, ki se z njegovim delom samo okorišča.

Tisti, ki jim pomeni življenje delo in spanje, zraven pa nimajo sredstev za zadostno obleko in prehrano, imajo prav toliko svobode kot sužnji. To so danes predvsem delavci in kmetje, ki imajo najnapornejše delo, a jim življenje najmanj daje. V svojem delu so skoroda otopeli za vse drugo, v svojem obupnem položaju so izgubili vero v možnost boljšega, človeškega življenja. S pridigovanjem o lepšem življenju po smrti jim jemljejo zadnjo voljo po izboljšanju življenja na tem svetu. Boljši je vrabec v roki kot golob na strehi. Kje stoji zapisano, da

Sokolska disciplina

Disciplina je dvojna: in sicer prostovoljna in neprostovoljna. In s tem se izkristalizuje človeški značaj, v zvezi z njim pa slovanska misel in slovanska demokracija.

V današnji dobi vidimo delovanje raznih pokretov, ki slonijo na neki disciplini. V splošnem vodi k tej disciplini neka sila — prisiljenost, ki nima idealizirane podlage. Zaradi zunanjega videza je treba biti discipliniran; tako pravijo pri teh organizacijah.

Najplemenitejši, najvernejši nosilec prostovoljne discipline je Sokolstvo. Med najsijajnejše manifestacije prostovoljne, sokolske discipline pa spada impozantni X. vsokolski zlet v Pragi. Tej misli je dal sokolski zlet poseben poudarek one dni, ko je doživljalo slovanstvo tako silne triume. Oni dnevi

sokolstva so predstavljali svetlo manifestacijo prostovoljne discipline.

Tovariš in k tej prostovoljni disciplini si prispeval s svojo navzočnostjo že, ker si z daleka sodeloval v mislih te borbe za demokracijo. Saj v Evropi besni borba za demokracijo. In ko so bile Tvoje oči oprte tja proti Zlati Pragi, si videl, da se ravno bratska Češkoslovaška bori za demokracijo, svobodo, za ohranitev državljanov in človeških pravic ne samo za sebe, marveč za vso Evropo. V tej borbi za samostojno državno življenje je zbudila Češkoslovaška zanimanje vse Evrope. Ali ni to že velik uspeh demokracije, ko je vendar na dlani, da so uspehi iste ogromni, kar nam dokazujejo vse tiste države, ki so grajene na temelju demokracije.

Zmagala bo demokracija

V svojem govoru o priliki polaganja temeljnega kamna za svetovno razstavo, je predsednik Roosevelt v svojem govoru pred 150 tujimi diplomati izjavil med drugim tole: «Končna zmaga bo pripadla demokraciji. Triumfirala bo zaradi zavesti državljanov vzgojnosti, ki jo daje narodnim množicam;»

Združene države morajo v prvi vrsti jamčiti svobodo tiska in morajo biti varno zatočišče večnih resnic. Če se v drugih državah pogasi ogenj svobode, mora v naši vedno silneje žareti. Koristi, ki jih bo od tega imel ameriški narod, in ugled, ki si ga bo s tem pridobila ameriška demokracija, bo neprimerno več vreden kot denar, ki ga bomo za to izdali.»

Štiri milijarde za...?

Navezani smo na lastno delavnost in dokler država, kot edino mogoč faktor ne vrže svojega pogleda na našo ožjo domovino, bomo pač morali računati le z lastno pridnostjo. Ako pogledamo nekoliko drugam, vidimo, kako znajo vse povsod lepo izrabiti in naposled vidimo, da smo pri nas še zelo nazadnajski. Morda bo prišel tudi pri nas še čas, ko se bo tudi pri nas moderneje delalo, gradilo in hitelo. Južna Srbija, ki je zelo redko naseljena, ima na debelo obljub in del.

Mi pa? Z gotovostjo pričakujemo, da bo iz štirimilijardnega posojila

padlo na Slovenijo vsaj toliko milijardke, ki bi zadoščevala za naša javna dela. Zaslužimo, da prejmemo določen znesek, posebno ker imamo vse pozitivne pogoje: saj smo pokrajina, kjer se bo vsaka para bogato obrestovala.

Zadovoljni bomo z vsakim denarjem, samo da bo prispevan za vsesplošno korist slovenskega ljudstva.

Po zadnjih vesteh je deležna Slovenija 40 milijonov dinarjev. Ali je to zadosti?

Draginja na Dunaju

Narodnosocialistični voditelji so imeli te dni na Dunaju v posameznih okrajih številna zborovanja, na katerih so se pečali predvsem z naraščajočo draginjo na Dunaju. Postavljen je bil poseben komisar za nadzorstvo nad cenami pri državnem namestništvu, pri policijski direkciji na Dunaju pa je bil že v začetku maja organiziran poseben urad za nadzorstvo

delavec in kmet ne smeta živeti tako kot je vredno človeka? Kakšna je razlika med živaljo, ki služi človeku in mu gara od zore do noči, nazadnje pa mu da še svoje meso in kožo, ter med delovnim človekom, ki služi drugemu, da ga izčrpa do poslednje kaplje in če le malo življenja še ostane v njem, ga pošlje pred železne cevi? Kje so tisti paragrafi, ki prepovedujejo revežu izobrazbo, če ima še tako velike sposobnosti? Zakaj ne bi smel uživati kul-

turnih dobrin vsakdo, ki čuti ali bi čutil potrebo po njih?

Dosti vprašanj je še nerešenih na svetu. Sama od sebe se ne bodo rešila, treba je, da se ljudje spravijo na delo in jih rešijo. Vsak mora imeti svoj delokrog. Državniki vodijo državo, znanstveniki rešujejo vprašanja, ki se jim stavlajo v znanosti, vojaški strokovnjaki se bavijo z vojaškimi problemi, a vprašanja pravice in svobode se tičejo vseh, ki tega nimajo.

Ponovno opozarjamo, da je zaključek redakcije vedno vsak torek ob 6. uri zvečer in se ne hudujte, ako dopisov, ki prihajajo kasneje, ne moremo več priobčiti.

Slovenec — pijanec!

Nekoč sem bil v Srbiji in ko sem bil predstavljen neki tamošnji družbi, se oglašil neki Srb: «Kako je to, da ste trezen, saj ste vendar Slovenec!»

Da in lahko si damo roko na srce: Mi Slovenci! Kdo si upa trditi, da alkohol ni glavni slovenski sovražnik? Koliko zla nam je povzročilo že pijančevanje, a pijančevanje je zavratna bolezen naroda, saj se vtihotaplja v najproduktivnejša telesa, v naše najboljše ljudi in jih počasi gloda, v petju in v veselem razpoloženju, medtem ko uničuje s tem sebe in narodno zavest.

Mož — delavec — koliko si že napravil gorja, ker daš rajši za liter vina, ki stane 12 dinarjev, namesto da bi dal denar ženi za moko in mast. Uboga tvoja žena, ki zna obrniti vsako paro, bi ti napravila za ta denar dobro in tečno kosilo. In res moramo občudovati naše žene, ki kljub moževemu pijančevanju še «dihajo». Obratno bi se morali imenovati moški za žene in obratno.

Slovenska zemlja ima mnogo močnih žena in strašno množino slabih moških, le pravih mož je malo.

In ti, dragi delavec, ki to čitaš, odgovori si, koliko moža je v tebi.

Kakšna je Slovenija?

Marsikoga bo zanimalo, kakšna in kolikšna je naša ožja domovina, lepa Slovenija.

Mnogokrat slišimo od te in one strani laskave besede na naslov lepote in bogastva naše pokrajine. Koliko je to res, velja bolj za njeno lepoto kakor pa bogastvo, ki površnega opazovalca v tem pogledu tako vara. To smo že večkrat trdili, v dokaz pa naj nam bodo naslednji podatki:

Slovenija meri 16.000 km², prebivalcev ima 1.177.821. Na 1 km² odpade 75 ljudi. Na samostojna mesta, kakor Ljubljano, Maribor, Celje in Ptuj odpade po statistiki iz leta 1935, 108.388 ljudi. Vsega prebivalstva pa odpade na mesta 17,5 % prebivalstva. Kmetov je 690.000, v industriji in obrti je zaposlenih 223.000, upokojenecv in rentnikov je 52.061, javnih uslužbencev in svobodnih poklicev je 46.109, prometnega osebja je 45.264, trgovina 31.383, rudarstvo in topilništvo 27.791, dninarji 3702, denarni zavodi 3674 in ostalih 14.485.

Kmetijstvu in gozdarstvu pripada 1.600.000 ha zemljišča, od tega je 51 % obdelane zemlje, 42% gozdne površine in 5% neobdelane zemlje. Vseh gospodarstev je 190.000, od teh 160.000 na zemljiški posesti. To pa so pretežno mali zemljiški obrati, nesposobni preživljati dotično družino. Saj imamo celih 23.700 gospodarstev do 0,5 ha zemlje, 17.800 od 0,5 ha do 1 ha, 22.400 od 1—2 ha, 38.500 od 2—5 ha, 33.700 od 5—10 ha in komaj 11.400 od 10—20 ha. Le 5000 gospodarstev meri nad 20 ha. Nad 100.000 družin ali okrog 450.000 ljudi ima komaj 63 % gospodarstev ali izpod 5 ha zemlje. Viničarjev in drugih nesamostojnih je 30.000.

Kaj lahek je torej račun do sklepa, ki ne predstavlja navideznega bogastva, ampak zelo težke gospodarske in socialne prilike.

Domače novice

Motorni vlaki. Na progi Beograd—Sarajevo je bil otvorjen promet z motornimi vlaki. — Vsi drugi so prej na vrsti. Sicer pa nam ni treba motornih vlakov, ko pa imamo ljubljanski tramvaj.

Pri jugoslovanskih izseljencih na Westfalskem se je mudil minister za socialno politiko dr. Cvetković. Tamšnjim izseljencem je odobril 50.000 dinarjev podpore, ki se bo uporabila za počitnice in letovanje otrok naših izseljencev v naši državi.

Živina v naši državi. Konj 1.248.852 (v Sloveniji 52.919), goveje živine 4.169.192 (576.302), svinj 3.179.661 (500 tisoč 910).

Stavka zavarovalnih družb v Zagrebu še ni zaključena in kaže, da se spor še ne bo tako kmalu poravnal, ker niti uradništvo, niti vodstvo zavoda nočeta popustiti.

Viteška dama na ljubljanskem gradu. Na ljubljanskem gradu je praznovala ga. Perjatelj 90letnico svojega rojstva in 38letnico, odkar stanuje v grajski republiki. Prebivalci gradu jo imenujejo «Viteška dama». Čestitamo!

Nazadovanje našega izvoza v letošnjem letu. V prvem letošnjem polletju je bil naš izvoz za 435 milijonov din manjši nego lani. Ker se je povečal uvoz, smo imeli za 258 milijonov din pasivno trgovinsko bilanco.

Trafikantje se bore za povišanje provizije. Zelimo, da bi v svojih zahtevah dosegli ugodne uspehe.

Letos se bo vršilo zopet nagradno tekmovanje s harmoniko, in to na ljubljanskem velesojmu, ki bo letos od 1. do 15. septembra. Kdor misli, da zna dobro igrati, naj se prijavi.

Obeta se 43milijonsko posojilo za ureditev bolnišnic v dravski banovini.

Četrta obletnica smrti generala Maistra je bila v torek 26. julija.

Zunanja trgovina s Češkoslovaško. Po češkoslovaški statistiki je znašal v prvi polovici letošnjega leta naš izvoz v Češkoslovaško v vrednosti 152.500.000 čeških kron, naš uvoz iz Češkoslovaške pa 312.190.000 Kč.

Znižane cene kruhu v Osijeku. Kilo-gram belega kruha stane 3,50, pol-belega 3,25, črni kruh pa 2,75 din.

20letnica osvobojenja. Letos je poteklo 20 let, ko smo prvokrat klicali svobodni Jugoslaviji. Velikanske svečanosti se bodo vršile v ta namen v Mariboru dne 13. in 14. avgusta.

Po odsluženju vojaščine...

Zelo težak socialni položaj je vsekar dejstvo, da delavec ali nameščenev, v poklican v vojaško službo za odsluženje svojega kadrskega roka, zgubita službo; zato, ker sta služila domovini?

Vse državne institucije in oblasti, banovine in avtonomne občine imajo v pragmatičnih določbah točko, s katero se garantira v vojaško službo odšlemlu uslužbencu zopetni sprejem v službo po dovršitvi vojaško službenih dolžnosti.

Kolektivne pogodbe delavcev in nameščencev take določbe ne poznajo, ker so se je službodajalci z vso vehemenco otresali. Nekateri kolektivne pogodbe sicer nosijo določbo, da se ob sprejemu novih delavcev ali nameščencev prvenstveno upoštevajo vračajoči se vojniki. Je pa zelo problematična ta določba, zato ker vračajočemu vojaku ne nudi nikake garancije, da bi bil sprejet takoj, marveč šele takrat, kadar se prično sprejemati novi uslužbenci.

Čudimo se, da nadrejene oblasti in vlada niso mogle do danes odpraviti sramote, da človek, ki gre služiti domovini in kralju, za zahvalo in priznanje postane brezposeln.

Z zakonskim predpisom bi bilo to vprašanje na mah rešeno, ker končno je le treba zlomiti nepatrijotičen odpor službodajalcev, da s svojim ravnanjem vzbujajo med ljudstvom zavest, da je služiti kralju in narodu sramota.

V vseh naprednih državah v Evropi je to vprašanje ugodno rešeno, in sicer tako, da gre med ljudstvom glas in mišljenje, da je vojaška služba ne samo častna, marveč tudi priznana, ki zasluži vse spoštovanje in podporo.

Takoj naj se izda zakonska določba, da je slehernemu državljanu, ki gre izvrševati svojo najpatrijotičnejšo dolžnost, zasiguran takojšen kruh, ko se vrne, pri onem službodajalcu, od katerega je v svrhu odsluženja vojaške službe svoječasno izstopil.

Če te določbe obstojajo za državne, banovinske in avtonomne institucije in oblasti, naj to velja še za privatnike.

Vojaška dolžnost je častna in važna, zato ne sme biti nikogar v državi, ki bi pomen te časti in važnosti omalovaževal.

Če kdo potrebuje zaščito, jo zasluži gotovo vračajoči se vojak.

Kakšna bo letošnja letina

V splošnem kaže, da bo letošnja letina zelo dobra. Ako pogledamo v posamezne dobrine, opazimo, da je stanje vinogradov in sadovnjakov letos prav zadovoljivo, kar velja posebno za severno Slovenijo in v prvi vrsti za vinske gorice, ki obetajo naravnost izvrstno letino. Ponekod kaže trta tako obilen nastavek kakor leta 1917., ko je bila rekordna vinska letina. Žal je v nekaterih krajih tudi toča imela svoj delež. Dobro kažejo tudi sadovnjaki. Rast jablan je prav dobra in računajo

kmetje na srednje dobro letino. Sadje je zdravo in utegne biti kvaliteta izvrstna in bodo prav dobro prodali svoj pridelek, posebno ker v nekaterih sosednjih državah letos sadje ne bo dobro obrodilo. Povoljno je tudi stanje drugih panog kmetijstva. Žito bo letos izvrstno obrodilo. Košnja je bila letos srednja.

Poglejmo samo, kako ugodno je čitati taka poročila posebno ob dejstvu, ko pomislimo, koliko ljudem je s tem odstranjena večna skrb za prehrano.

Pisma...

Naslednje vrstice je pisal preprost kmečki fant iz Slovenskih goric, ki je šel delat v Nemčijo. Pisma so prepisana dobesedno, le včasih je zaradi lažjega umevanja dodana kaka vejica.

«Oh kolikokrat si sanjam nazaj na naš prijazen hribček... ali vse je minulo ter se ne bo več vrnilo. Tukaj ni tistih prijaznih prostorov vse je drugače vse tuje in pusto, tu ne zvonijo zdrava Marija, nikdar ni slišati lepih pesmic in ni videti nobenega znamenja Boga in kristjanov. Še enkrat po-

navljam, da lepšega kraja ni kakor kjer prebivate vi. Pa edina stvar, ki me le veseli je ta, da sem združen z dragim prijateljem vsaj ob nedeljah ter se spominjam nazaj, kako vesele čase sva že preživela in kake se bodeva če naju Ljubi Bog usliši da se vrneva kot zgubljen otroka...»

«Prosim tudi, če še imate karte od naše hiše, da mi eno pošljete. Ti ljudje tukaj mislijo, da mi stanujemo v mišjih luknjah. Zelo so radovedni kako je pri nas. Če pa nimate slike od naše hiše, pa pošljite eno od Gornje Radgone...»

Karel Nový:

ŽIVETI HOČEMO

(Roman.)

Magdalena se je medtem česala in Jože jo je skušal poljubljati na ramena in na nemirne roke.

«Oblekla se bova», je rekla. «Izgubi se fantè.»

«Ali te je sram pred mano? Mar nisva mož in žena», se je branil.

Njegovim ugovorom je hitro napravila piko. Odprla je vrata in ga pahnila ven. Zeblo ga je in tako mu ni preostalo drugega nego tekati sem in tja. Pri tem bi ga bil skoro podrl tovorni avtomobil, ki je z nedopustno naglico pridrvel pred improvizirano restavracijo.

«Kalina! Hej! Kje si se pa ti vzela?» je kričal na šoferja. «Tako norce briješ iz menč!»

Premočeni šofer se je nakremžil, urno skočil na tla in pomagal še svoji spremljevalki.

«Boga zahvali, tovariš, da se nisi peljal z nami», je rekel šofer. «Vražje nama je prerešetalosti kosti, kajne, gospodična?»

«To smo se vicali», je pripovedovala gospodična.

«Dobro, da sem oblekla staro obleko.»

Bilo jih je žalostno pogledati.

«In ta glad!» je rekla.

«In ta žeja!» je dejal on.

«Nisi se pripeljal niti h koloniji, niti naju nisi čakal na Karlovem!» ga je ošteval Jože. «Tako se drži beseda med tovariši!»

«Ne pridigaj! Glej, jaz sem vesel, da smo se našli vsaj tukaj. Kakšno pivo imajo? Obleci se in pridite za nami v gostilno.»

Magdalena je bila že oblečena in je ožemala kopalno obleko.

«Vidiš,» ji je dejal Jože, «to je tisti naš avtomobil!»

Ni razumela, moral je pojasniti. Smejala se je in rekla, da je že pozabila na tisto grdobjo. Gledala je v kalno reko, preko katere je zagorel brodnik neutrudno prevažal množice ljudi, gledala proti gozdu, strmela v zapuščeno razvalino Hláske; čutila se je zdravo in osveženo.

«Ti si gizdalin, Jože, dvakrat tako dolgo se oblačiš kakor jaz in še, človek božji, kako postrani imaš zavezano kravato!» In mu jo je začela naravnati.

«Morava za njimi v restavracijo.»

«Morava? No, če misliš. Toda kar v obraz mu povej, da naju je imel za norca! In potem pojdeva naravnost na vlak.»

«O, to ste vi!» je vzkliknila šoferjeva spremljevalka Magdalena.

«Jaz», je odvrnila Magdalena in se zmedeno nasmehnila.

«Ali se poznata!» je kričal šofer. «To je zabavno, na to si dam precej še enega! Odkod se poznata, gospodični?»

«Od nas», je povedala šoferjeva ljubica, gospodična Ančka. «Žensk poznam nič koliko! Kako dolgo je tega, gospodična, kar ste šli od nas?»

«A, to ste vi!» se je udaril Jože po čelu. «Sestra s številke dvajset!»

Od začetka so sedeli in se dolgočasili in pogovor je tekel prisiljeno; ko pa je zapela harmonika, je šla mladina plesat na prostor med mizami. In kadar je utihnila harmonika, jo je nadomestil gramofon.

Šofer je dal naliti brinjevca, štiri kupice:

«Na zdravje! Naj živi ljubezen!» je kričal. «Naj živi naša ljubezen!» In šel plesat z Magdaleno.

Restavracija se je naglo praznila, tako da so imeli dovolj prostora.

«Ali živite z njim na koruzi?» je vprašal šofer Magdaleno. «To mi je všeč. In tudi najbolje je. Imamo se radi, živimo skupaj. Razume se, dokler nam je tako všeč. Uživajmo življenje. In ko nas

Slabe in dobre

Umrl je predsednik podružnice NSZ za Mežico. Ob priliki podružničnega izleta v Ljubljano je težko obolel na želodcu in zdravniška pomoč ni mogla več pomagati. Umrl je, ko so ga pripeljali domov v Mežico, in sicer takoj po svojem povratku. Naj v miru počiva!

Prihodnja svetovna olimpijada se bo vršila leta 1940. v glavnem mestu Finske Helsinkih.

Po obisku angleškega kralja v Franciji pride na vrsto belgijski kralj Leopold III.

Dunajska policija je izdala v zadnjem času okrog 600 židom dovoljenje za izselitev.

1000 letal je naročila angleška vlada. Ti bombniki bodo imeli po 1000 PS in bodo lahko razvili hitrost 550 kilometrov na uro.

Hitlerjev pribočnik in stotnik Wiedeman je vzbudil te dni s svojim londonskim obiskom precejšnje zanimanje. Nemcem pač ni zadnje čase nekaj prav!

Solnena toplota. Izračunali so, da je zemlja deležna samo 00000000045478 delov solnčne toplote. Radi bi vedeli, kako so to tako točno izračunali.

Cigarete brez papirja. Kadilci, novost za vas! Namesto cigaretnega papirja se je posrečilo izumiti iz tobačne žindre mreno, ki bo služila namesto papirčkov in je polovico tanjša. Baje je dober ta izum.

V Parizu izhaja dnevno 120 dnevnikov. Tovariši, vzemite si za vzgled. Mi pa še svoje stanovsko glasilo «teško držimo».

Učenjaki pravijo, da bo čez tri leta mimo zemlje letela majhna zvezda in je nevarnost, da bo «sedla» na zemljo. To bo luknja v naši zemlji!

Po novjšem davčnem popisu je v USA samo še 41 bogatašev, ki so imeli v preteklem letu en milijon dolarjev dohodkov. Število teh milijonarjev pa vedno pada.

Romunski kralj Karel bo obiskal London šele meseca oktobra.

Odločilni dnevi ČSR. Glede ureditve sudetsko-nemškega vprašanja v okviru sedanje češkoslovaške ustave se približuje zaključitvi.

Na vzhodu je mnogo novic. Rusija in Japonska bi si radi skočili v lase. Bomo videli, kaj bo prinesel čas.

V Severni Ameriki divjajo strašne povodnji. Število mrtvih je ogromno.

Letalo treščilo v množico. V Kolumbiji so imeli manevre in je med paradno treščilo letalo med ljudi. 45 ljudi je bilo pri tem ubitih in preko 100 ranjenih.

mine strast, končajmo, pojdimo narazen, da nam bo zopet z drugim prijetno. Samo to mi ne gre v glavo, da se vam je zahotelo živeti ravno s Tomšem. Dandanes imajo bodočnost edinole šoferji, gospodična, razumete, nobeden drugi. Vrag vedi, gospodična! «Vzela se bova», je rekla hladno. «Jaz sem šivilja, šivala bom in on bo še zmerom kaj zaslužil, najsi bi že tukaj izgubil delo. Mislite, da ne?»

«Pardon, gospodična, ne bom se mešal v vaše zadeve. Oprostite, gospa Tomševa!»

Šofer se ga je očitno nabral čez mero.

«Gospa Tomševa!» se je smejala Magdalena. To se je slišalo tako čudno. In vse, vse se ji je zazdelo tako neverjetno čudno, izlet! kolonija! Tomeš! gospodična Ančka, ta nespametni ples, škripajoče deske na tleh restavracije, ves svet. Čudno, nerazumljivo, nespametno, prazno.

Ko jih je šofer končno pripeljal do kolonije in pred hišico, je bilo že blizu polnoči.

«Na svidenje», je rekel Magdaleni in ji pomenljivo stisnil roko.

«Zbogom», je odzdravila in skrivala pred njim obraz.

«Ali je zrak čist?» je vprašal Jože dremajočo gospodinjo.

«Ne sme mi več pred oči», je rekla.

Magdalena se je s težavo slekla in v trenutku zapala. Ko se je zjutraj prebudila, je Jože že delal na stavbi.

Ali naj gre spet v Prago? Ali naj spet hodi od firme do firme? Bila je potrta. Počasi je pospravljala, nič kaj ji ni šlo od rok.

V izbo je stopila Ditrichovka in začela:

«Nikdar več mi ne sme pred oči, v takem stanju je ne smem videti nikoli, svoje hčere!»

«Kaj neki se je zgodilo s tisočakom!» je pomislila Magdalena.

(Dalje prihodnjič.)

Zunanje politične vesti

Med najvažnejše zunanjepolitične dogodke spada gotovo obisk angleškega kralja Jurija in kraljice Elizabete v Parizu. Svetovno časopisje je ta zgodovinski in za sedanje čase tako važen dogodek spremljalo z največjim zanimanjem.

Ves sijaj, ki ga je francoska vlada priredila ob priliki tega obiska, ima zgolj pomen, pokazati svetu, da sta se angleški in francoski narod združila v teh zgodovinskih važnih dnevih v eno celoto s skupnim gledanjem na ves političen položaj v Evropi in z enotnim delom dati inicijativo, da se brez njihju privoljenja nihče ne bo upal v Evropi razvozlavati sporna gospodarska in politična vprašanja na svojo pest. Zveza London-Pariz je posvečena delu za mir v Evropi in za mirno reševanje vseh spornih vprašanj med evropskimi vellesilami.

Kakor obstoja politična zveza osi Rim-Berlin, tako obstoja močna zveza London-Pariz, ki se je s kraljevskim obiskom še bolj utrdila in povezala.

Svet to razume, spoštuje in upošteva. Brez Anglije in Francije v Evropi nihče ne more kaj odločilnega ukreniti, ker sta se obe državi očitno postavili le v službo miru.

Rožljanje s sabljami bo po tem obisku gotovo pojenjalo, posebno še, ker bo sedaj pričela doba sporazumov med Anglijo in Nemčijo na eni in med Francijo in Italijo na drugi strani.

Drug važen političen dogodek je, da sta republikanska vlada v Španiji in general Francova vlada pristali na angleški načrt o umiku tujih prostovoljcev, ki sta ga doslej dosledno odklanjali.

S tem pristankom bo stopila državljanska vojna v povsem novo razmerje, ki zna privedi skoraj do likvidacije te bratomorne borbe.

Vsakomur je jasno, da španska državljanska vojna rešuje evropski zamotan politični problem, pečat temu problemu so dali pač prostovoljci. Zato je tudi umik le teh predpogoj za mirno razreševanje političnih računov evropskih držav. Inicijativa evropske politike sloni danes na osi London-Pariz, ki bo tudi s finančnimi ukrepi bogatih denarnih zalog Anglije odločilno vplivala na vse prizadete države v Evropi. Os Rim-Berlin tem finančnim akcijam ne bo kos, zato bo ta še bolj razpoložena za mirno likvidacijo spornih vprašanj, med katere spada tudi

Češkoslovaško vprašanje v pogledu sporazuma z narodnimi manjšinami, za katerim stojita Anglija in Francija s svojo obvezo, da bosta z vsemi razpoložljivimi sredstvi ščitili državno samostojnost češkoslovaškega naroda. Pod tezo teh ugodnosti bodo sudetski Nemci postali nedvomno popustljivejši in dostopnejši za pošten in pameten sporazum. Kraljevski obisk v Parizu je vse te probleme sankcioniral. Vsak odpor bi bil brezupen.

Tako se opaža, da se je zunanjepolitičen problem Evrope v preteklem tednu precej razčistil, ker je bil usmerjen na pot mirnega dela brez oborožene intervencije.

Na Daljnem vzhodu se pa razvijajo za Japonsko neugodne perspektive.

Poleg težkega boja v odporu Kitajcev grozi izbruhni oborožen konflikt med Japonsko in Rusijo. Zdi se, da Rusija samo čaka na ugoden trenutek, da skoči Japonski vojski v hrbet, da s tem olajša uspešnost zmage Kitajcem na eni in da se glede Mandžurije likvidirajo vprašanja v korist Rusije, ker Japonska obema sovražnikoma ne bo kos.

Kakor je v Evropi pričel prevladovati vpliv Anglije in Francije, tako bo isti vpliv odločil v korist demokraciji in z njo zvezani pravici. Kakor smo že večkrat naglašali, ponavljamo še danes, da se bo Japonska svojega avanturističnega pohoda na Kitajsko še bridko kesala.

Pravica je samo ena, in ta je na strani Kitajske. Že bližnji dnevi bodo prinesli še večjo jasnost v zunanji politiki držav na svetu, tako da lahko že danes prorokujemo, da bo končno povsod zmigala demokracija.

**Naročajte, čitajte
„Novo pravdo“**

V grob je legel mož!...

Trepetal bi človek pred svojo nejasno usodo, ako bi se vedno dogajali tragični dogodki, ki bi sličili smrti nepozabnega tovariša Pikala.

Ni ga več!

Kdo bi mislil, da je bila voznja, katero je prav za prav sam organiziral: njegova smrtna voznja. Vesel in poln moči za delo je zapustil Mežico in skupno s tovariši odpotoval na svoj zadnji izlet v Ljubljano. Hitel je z razprtimi krili, da ponese pozdrave v Ljubljano svojim tovarišem z daljne meje. Toda v času poleta je moral zaradi krute usode, ki je nerazdružena spremljevalka smrti, prejeti težak udarec v krila, ki so se povsila in se nikdar več ne bodo dvignila...

Še jedva govorec je prosil tovariše, naj ga iz Ljubljane odpeljejo v svojo rodno Mežico. Da bi rad počival v domačem kraju, je dejal. Dober je bil, zvest in delaven in zato ga je uslišal Vsemogočni in dopustil je, da so ga odpeljali domov. V mukah, ki jih zmore le junak, so se povsile roke, zaprle so se blage oči in tovariša Tinča ni bilo več. Umrl je pred domačo hišo! Nastala je velika vrzel in kako vreden član človeške družbe je bil, je pokazala njegova zadnja zemeljska pot.

Ni bilo še pogreba v Mežici, da bi v tako veličastnem številu prebivalstva spremljali pokojnika na pokopališče. Izpred hiše žalosti se je v spremstvu g. dekana Horenböcka, narodnega po-

slanca Doberška, zastopnikov ravnateljstva v Mežici in obratovodstva, vsega občinskega odbora, katerega član je bil pokojnik, in s predsednikom na čelu, šahovskega kluba Mežica, industrijske gasilske čete z godbo in ogromne množice občinstva, razvil sprevod, kakršnega Mežica še ni videla. Poleg vencev raznih društev, ki jih je bilo preko 20, so nosili veliko število šopkov in ob grobu, kjer sta spregovorila v srce segajoče besede g. dekan Horenböck in narodni poslanec Doberšek, ni ostalo oko suho: zakaj izguba je bila prevelika!

Tinč! Telo Tvoje je začelo mirovati, toda Tvoj duh bo ostal med nami in nas vodil dalje, tako kakor si nas do sedaj Ti sam!

Na Tvojo sliko, Tinč, bomo vselej prožili lep pogled, na original pa nam bo ostal večno le prijazen spomin.

Počivaj v miru!

Po pogrebu pokojnega tovariša Pikala se je vršila v prostorih NSZ žalna seja, pri kateri je tov. Miloš Mlakar, podpredsednik podružnice, prečital mnogobrojne sožalne brzojavke, spomin pokojnega pa se je počastil s petminutnim molkom.

V zadnji številki smo pomotoma, in to zaradi nesporazuma, priobčili med sporočilom o bolezni tov. Pikala ime Patalo namesto pravega. Prosimo oprostjenja.

Za „Novo Pravdo“

Mariborsko tajništvo in podružnica NSZ v Mariboru sta sklenila, da mora vse članstvo sodelovati pri agitaciji za naš list. Izvedla se bo posebna akcija pod naslovom «Vsak enega» in bo moral v teku enega tedna pridobiti vsak član ali članica najmanj po enega člana. Na ta način se bo število naročnikov takoj pomnožilo. Poleg tega se je sestala na pobudo okrožnega tajništva poseben Propagandni odsek, ki se je obrnil s posebnim apelom na vse nacionalne kroge mariborskega okrožja odnosno bivše mariborske oblasti. V apelu se naglašja potreba po delavskem tisku in še bolj nujna potreba, da ta list prejema in podpira tudi naša nacionalna inteligenca. Upamo, da bo akcija uspela in da bo naš list tudi v mariborski obla-

stj tako razširjen kot je v bivši ljubljanski oblasti.

Članstvo podružnice in naše prijatelje in simpatizerje pozivamo tudi tem potom, da storijo vsak svojo dolžnost za naš list. Predvsem pa vse vljudno prosimo: zahtevajte v vseh lokalih, ki jih posečate, naš list. Kdor ne podpira nas, ne bomo mi njega. V eni prihodnjih številki bomo navedli vse one lokale v Mariboru, ki prejemajo naš list. Članstvo pa naj potem poseča samo one lokale in kupuje samo pri trgovcih, ki inserirajo v našem listu. Tako bo prodri naš list tudi tja, kjer ga danes nimajo. V vsak lokal naš list, v vsako delavsko hišo naš list, v vsako nacionalno družino naš list. «Nova Pravda», edini list nacionalnega delavstva mora v vsako hišo.

Mariborski tabor in naše delavstvo

Maribor se pridno pripravlja na veliko in veličastno proslavo 20-letnice obstoja Jugoslavije. Ni ga v Mariboru društva, ki ne bi sodelovalo pri tej proslavi. Tudi strokovne organizacije so pritegnjene in med njimi tudi NSZ.

Proslava prične z otvoritvijo velike razstave v Unionski dvorani, ki naj prikaže razvoj kulturnega, socialnega in gospodarskega razvoja Maribora v letih 1918—1938. Med drugimi bo razstavila tudi podružnica NSZ v Mariboru in tako pokazala razvoj našega pokreta v teh letih v krajih bivše mariborske oblasti. Podružnični odbor prosi vse podružnice v tem okraju, da mu takoj dostavijo potrebni razstavni material. V poštev pridejo slike, prapori, tiskovine itd.

V nedeljo 14. avgusta bo taborni dan. Vršile se bodo najrazličnejše priredit-

ve. Glavna pa bo povorka skozi mesto in govori o pomenu proslave. Povorke se udeleži tudi NSZ s svojimi prapori, zato prosimo vse podružnice, posebno one, ki spadajo v mariborsko okrožje, da se v kar največjem številu udeležijo te proslave in prihite 14. avgusta s prvimi vlakci v Maribor. Voznina je četrtrinska. Čas pred povorko bomo porabili za prijateljske razgovore v našem tajništvu. Popoldne se bomo pa tudi sestali, da se kaj pogovorimo. Podružnice, ki imajo prapore, naj prinesejo iste seboj. Oddaljenejše podružnice naj pošljejo svoj prapor z deputacijo.

Parola nas vseh mora biti: 14. avgusta v Maribor, na severno mejo, da do stojimo proslavimo 20-letnico svoje svobode.

Iz naših delavskih krajev

Ljubljanski Okrožni odbor NSZ priredi v nedeljo avtoizlet v Žiri. Prijave se sprejemajo v tajništvu NSZ v Ljubljani. Prijatelji prijetne družbe vljudno vabljeni. Voznina zelo pocenit!

Jesenice

V nedeljo, dne 23. t. m. se je vršil članski sestanek. Podružnični funkcionarji so podali poročila o položaju delavstva pri KID. Iz poročil posnemamo, da se je zadnji čas položaj delavstva v marsičem poslabšal. Zanimivo pa je, da ne moremo o tem poslabšanju razpravljati na zborovanjih vsega delav-

delavca priganjati in kričati nad njim. Dogajajo se primeri, da je delavec dokončno izčrpan zaradi težkega dela, pa se ga pri tem nahruli: «ako ne moreš, greš lahko na cesto». Ponovno se je tudi ugotovilo, da KID ne skrbi za naš naraščaj in da tudi ne išče sposobnih strokovnjakov med domačini, ker ji je ljubši naročeni, dražji inozemski priseljenc, kar se prav zadnji čas množijo taki primeri. NSZ je predlagala že večkrat, da bi se ustanovila posebna kovinarska šola, kjer bi naj bila dana možnost našim mladim kovinarjem za izučitev takih delovodij itd., vendar podjetje kljub obljubam k temu še ni pristopilo. Dolžnost pa je podjetja, da za tak naraščaj skrbi, ker bo še vseeno cenejši kakor pa naročeni inozemski «strokovnjaki». Velika težkoča delavca je tudi na visokem porastu cen življenjskim potrebščinam, stanovanjem, kar bi bila tudi KID dolžna preprečiti. Znano nam je, da je ravno KID eden glavnih podražiteljev stanovanj, ker mesto, da KID gradi svoje hiše, raje najame v privatnih hišah za svoje nameščence, monterje itd. stanovanja in plača višje najemnine kakor pa jih njen delavec zmore.

1. aprila t. l. je stopil v veljavo tudi dodatek h kolektivni pogodbi, kjer je nekaj sprememb za delavstvo, zlasti pa delovnih oblek za delavstvo, poteklo bo že 4 mesece o veljavnosti tega dodatka, vendar KID še ni zadostila svojim obveznostim. V teh primerih so se vršile že razne intervencije, toda obljubljeno je bilo — izpolnjeno pa še ne. V teh primerih bi bilo bolje za podpisnike kolektivne pogodbe, ako ne bi dosegli teh sprememb, ker je težko ugovarjati delavstvu, ker se ne izpolnjuje.

V splošnem bi bilo bolje, da podjetje takoj odkloni in da se to sploh ne vnese v pogodbo, kakor pa, da se pozneje ne izpolni.

Sporočeno je tudi bilo, da se je sestavil odbor za proučitev položaja delavstva KID iz zastopnikov vseh strokovnih organizacij.

Poseben referat o naraščajoči dragini je imel tov. Rupnik iz Ljubljane, ki je v svojem poldrugournem govoru omenil krivice današnji podražitvi. Konkurenci podjetij ene napram drugim, tako tudi, kako se morajo boriti domače privatne družbe s težkočami, ki ne najdejo nikjer zaslonbe in tudi tam ne, kjer bi bila dolžnost dobiti. S posebnim poudarkom je omenjal tudi stanje v današnjem gospodarstvu Kranjske industrijske družbe itd. (referat tov. Rupnika bomo v prihodnji številki doprinesli v širšem obsegu).

Sledilo je poročilo tudi o položaju zaupnikov, izvoljenih za leto 1937. s posebnim ozirom na novo nastali položaj lanske leto razrešenih, ko so trije od njih pri državnem svetu dobili rešeno razsodbo s tem, da je razveljavljena njihova razrešitev. Nadalje tudi o razpravi vseh 16 zaupnikov, ki so obtoženi po členu 4. zakona o zaščiti države, katera razsodba je odložena.

Sledilo je še nekaj raznih pritožb iz obratov.

Sklenjeno je pa bilo, da se naša podružnica udeleži proslave «20-letnice Jugoslavije» v Mariboru, ki se vrši 14. in 15. avgusta t. l. Opozarjajo se vsi člani, ki se ne bodo prijavljali pri katerem drugem društvu, da se prijavijo v naši podružnični pisarni med uradnimi urami. Te prijave rabimo do konca tega meseca, ker v primeru zadostnih prijav bo vozil poseben vlak, ki bo najprikladnejši za naš okoliš z ozirom na oddaljenost Maribora. Zatorej še enkrat opozarjamo, pohitite s prijavi!

Sestanek se je zaključil v dobrem razpoloženju, kljub temu da udeležba ni bila taka, kakor jo zahteva današnji čas.

Tamburaški zbor sporoča, da se predvideni izlet na Begunjsko preloži za nedoločen čas. Ta preložitev se je morala izvršiti zaradi bolelosti nekaterih članov zbora. Kdaj se bo vršil, pa bomo sporočili. — Tamburaški zbor.

Maribor

Naši sestanki. Podružnični odbor NSZ je v sporazumu z okrožnim tajništvom sklenil prirediti v prihodnjih dneh sestanke za posamezne tovarne v Mariboru. Predvsem pridejo na vrsto tekstilne tovarne. Delavstvo, posebno naše članstvo, pozivamo, da se

teh sestankov udeleži polnoštevilno, ker gre za biti ali ne biti. Vedno naraščajoča draginja nas sili, da nekaj podvzamemo za zboljšanje itak mizernega položaja. Tovarnarji na debelo kršijo kolektivno pogodbo in tem je treba stopiti na prste. Posameznik tu ne opravi nič, kvečjemu da frči na cesto kot puntar. Strokovna organizacija in masa pa že lahko spregovori resno in odločno besedo. Sestanki bodo sklicani s posebnimi vabili. Kdor prejme vabilo, naj se mu odzove in pohiti na sestanek.

Stavbinski delavci se pritožujejo, da njih kolektivna pogodba še ni zagledala luč sveta. Nekateri poslodavci baje še niso podpisali kolektivne pogodbe in zato ni stopila v veljavo. Stavbinski delavci se resno bojijo, da ni to stari manever poslodavcev, da se stvar zavleče do konca sezone, potem bo treba pa za prihodnje leto novih pogajanj in novo kolektivno pogodbo, ki ne bo podpisana do konca druge sezone itd. Vsa stvar se vleče kot ona pravljica o jari kači. Treba bo energično zahtevati, da se kolektivna pogodba podpiše in jo banovina proglasi veljavno za celo Dravsko banovino. To je storiti sedaj, ko smo v sezoni, pozneje bo prepozno. Sedaj lahko še prisilimo poslodavce, da uredijo razmerje z nami, pozneje bo šlo to težko. — K temu dopisu naših stavbincev pripominja naše strokovno tajništvo, da je že podvzelo vse primerne korake v tej stvari in se je nadejati, da bodo vsi stavbinci Dravske banovine kmalu imeli kolektivno pogodbo.

Še en škandal brez primere. Zdi se nam, da bo moralo naše uredništvo odpreti posebno rubriko z zgornjim naslovom, ker se pri nas v Mariboru množijo škandali, da je joj. V tako rubriko bi bilo dobro in koristno objaviti vsak škandal in vse prizadete s polnim imenom, sicer ne bo veliko zaleglo. Novi škandal se je dogodil zopet v eni izmed številnih tovarn. Omožena delavka, ki je bila zaposlena skozi sedem mesecev v dnevni izmeni, je šla prosit mojstra, da jo premesti v nočno izmeno, češ, da ima doma otroke, ki so po dnevu brez matere. Reva se je trudila, da bi to povedala v nemščini — pomislite in to po 20 letih svobodne Jugoslavije v jugoslovenskem Mariboru — ker pa je videla, da se z mojstrom ne bo sporazumela, je ponovila prošnjo v slovenščini. In veste kaj se je zgodilo. Mojster jo je nahrulil in napodil, češ, če ne zna nemško, naj gre v Beograd. Kaj takega je mogoče samo pri nas in pri potrpežljivosti našega delavstva.

Tako pa ne. V neki tukajšnji tovarni, kjer obstoja kolektivna pogodba, je uvedel tovarnar novo metodo, da se lahko izogne določbam kolektivne pogodbe. V njej je rečeno, da prejme novovstopivši delavec ali delavka po 2.75 Din na uro in se mu ta mezda po tolikem in tolikem času primerno zviša. In veste, kakšna praksa se je vpeljala v tovarni. Če pride kdo vprašat za delo, se ga najprej zavrne, češ, jih imamo preveč. Če pa le še moleduje, se mu ponudi delo za urno plačo 2 dinarjev, ko pa se nabere nekaj takih, ki so voljni ali prisiljeni delati za to ceno, sledi navadno odpust starejših delavcev, ki imajo po 3 din in več na uro. Podvzeti so koraki, da se prisili tovarnarja na spoštovanje kolektivne pogodbe. Delavstvo in mi ž njim mu jasno in odločno povemo: tako pa ne, kolektivno pogodbo morate obe stranki spoštovati. Tako se ne damo.

Mariborsko nacionalno delavstvo pozivamo, naj se v vseh primerih poslužuje našega strokovnega tajništva, ki se nahaja v Sodni ulici 9/III, palača OUZD. Tamkaj posluje naš strokovni tajnik vsak dan od 8. do 12. in od 15. do 19. ure. V tem času daje vsakovrstne nasvete, sprejema pritožbe, članarino, naročnino in inserate za «Nova Pravdo».

Union

V petek, dne 22. t. m., se je vršilo v restavraciji Lovšin pri gorenjskem kolodvoru zborovanje delavstva, ki je zaposleno v tovarni Union. To delavstvo je namreč v mezdnem gibanju. Že 30. maja je delavstvo preko svojih organizacij vložilo zahteve po zvišanju mezd in višjem starostnem zavorovanju ter prosilo, da naj se zaščiti starejše delavstvo, odnosno da se ponovno uveljavi 16. člen stare kolektivne pogodbe. Ta sestanek je bil sklican prav radi teh zahtev, katere je podjetje popolnoma odklonilo.

Zastopnika strokovnih organizacij sta poročala o položaju, ki je nastal zaradi odklonilnega stališča podjetja. Podjetje je namreč vse delavske zahteve odklonilo, pripravljeno pa je dati za tri mesece doklado v višini 10%, torej za mesec junij, julij in avgust, morda nekaj tudi za mesec september. S tem pa delavstvo ni zadovoljno in prav zaradi tega sta organizaciji zaprosili za posredovanje Mestnega poglavarstva, katero pa je že razpisalo prvo poravnalno postopanje za torek, dne 26. t. m. Če pomislimo na dejstvo in položaj, ki je nastal vsled podražitve življenjskih potrebščin in na to, da so skoraj že v vseh drugih podjetjih zvišali mezde delavstvu, lahko trdimo, da je delavstvo pivovarne Union popolnoma upravičeno zahtevati višjo mezdo in tudi pri tej zahtevi vztrajati.

Vidi pa se, da se podjetje izgovarja na vse mogoče načine. Napačno pa je mnenje, da bo vedno moralo nositi vse obremenitve le delavstvo in prav zaradi tega je delavstvo na zborovanju odobravalno postopanje organizacij. Že dalj časa pa opažamo, da obstoja poleg dveh strokovnih organizacij še tretja grupa, s pomočjo katere bi se podjetje rado iznebilo obeh organizacij. Ta skupina nekaj delavcev igra umazano vlogo in hoče motiti enoten nastop delavstva, toda to se jim ne bo posrečilo, ker je delavstvo tovarne Union zavedno in dobro ve, kaj lahko in popolnoma upravičeno zahteva za svoje pošteno delo. Ti intriganti, ki hočejo sedaj izigrati svoje sodelavce, pa bodo kmalu izigrani sami. Morda bodo tudi sami kmalu potrebovali pomoč organizacij in bodo kmalu spoznali, kakšno podlo vlogo so igrali, toda tedaj bo že prepozno. Vsi delavci pa naj se izogibajo in bojkotirajo izdajalce delavskih vrst.

Delavci! Vaše postavljene zahteve so upravičene in zato je borba umestna, toda v tej upravičeni borbi je treba vztrajati.

V torek, dne 26. t. m., se je vršilo tudi prvo poravnalno postopanje na Mestnem poglavarstvu, katero pa je bilo brezuspešno, ker zastopnik podjetja ni imel potrebnih pooblastil. Zastopniki delavstva so deloma popustili in zahtevajo, da se na vsak način zaščiti starejše delavstvo in da se poviša mezda za 15%. Prihodnji razgovori se bodo vršili dne 5. avgusta in tedaj upamo, da se bo vsa stvar mirno uredila.

Žiri

Povečini se je delavstvu v Sloveniji povišala mezda prav zaradi naraščajoče draginje. Večina podjetij je to uvidevala in zvišala svojemu delavstvu mezde in so jih tako vsaj deloma rešili najbednejšega življenja.

Delodajalci so bili skoraj povsod tako uvidevni in upamo, da tudi čevljarji v Žireh ne bodo odklonili upravičene zahteve delavstva.

Čevljarstvo delavstvo v Žireh je že predložilo podjetjem svoje upravičene zahteve in prav zaradi teh se bodo že v soboto, to je dne 30. t. m., pričeli razgovori.

Upajmo, da bodo ti razgovori uspešni, saj so mojstri menda vendar tako uvidevni, da razumejo težak delavski položaj.

Delavstvo je na svojih sestankih dobro premostrilo ves položaj ter se strinja s postopkom strokovnih organizacij. Vsi delavci so enotni glede teh upravičenih zahtev ter so se tudi vsi podpisali ter s tem pokazali, da so to

res zahteve delavstva, katere pa je privedlo do tega njihovo bedno življenje.

V nedeljo, dne 31. t. m., priredi podružnica NSZ v Žireh veliko vrtno veselico v gostilni g. Gostiše.

Na to prireditev vabi podružnica vse sosedne podružnice, tovariše in prijatelje. Za veselo rajanje je pre-skrbljeno.

Torej, v nedeljo vsi na vrtno veselico v žiri.

Medvode

V nedeljo dne 31. julija priredi v Žireh tamkajšnja podružnica 30letnico pokreta NSZ z veliko vrtno veselico. Vabimo člane, da se zleta zagotovo udeležijo. Kdor se bo zleta udeležil, naj se zgleda v društveni pisarni v Goricanah št. 37. Voznja stane 20 din. Najboljše informacije prejmete v tajništvu. Vzemite s seboj tudi žene in otroke!

Verjamate ali ne?

— da naj oni, ki ne verjamejo, čitajo notico «Še en škandal brez primere».

— da se mariborski tekstilci pripravljajo za novo kolektivno pogodbo,

— da so v to primorani, ker je pod sedanji razmerami nemogoče delati,

— da se bodo iz tujsko-prometnih ozirov odpravile ljubljanske mitnice,

— da se je izvršila redukcija nadštevilnega osebja pri mestnem magistratu zato, da so se lahko sprejeli v službo nato brezposelni,

— da mestni magistrat ljubljanski še do danes nima predpisanega staleža štatusa uradnikov in nameščencev,

— da se nam obetajo namesto dobrih cest aparati za skakanje,

— da so predlagali, naj se Prešernov spomenik postavi na tak kraj, kjer se zbira največ brezposelnih, da bodo lahko polegali na zato zelo pripravne podstavke,

— da je pri tekmah aeroplanskih modelov dosegel rekord v vztrajnostnem letenju tisti model, ki ga ni bilo več nazaj, ker ga dotičnik, ki ga je našel, ni vrnil,

— da si je neka posojilnica izposodila večjo vsoto denarja, da bo lahko posojala dalje,

— da se pri tekmah aeroplanskih modelov dosegel rekord v vztrajnostnem letenju tisti model, ki ga ni bilo več nazaj, ker ga dotičnik, ki ga je našel, ni vrnil,

— da si je neka posojilnica izposodila večjo vsoto denarja, da bo lahko posojala dalje,

— da se pri tekmah aeroplanskih modelov dosegel rekord v vztrajnostnem letenju tisti model, ki ga ni bilo več nazaj, ker ga dotičnik, ki ga je našel, ni vrnil,

— da si je neka posojilnica izposodila večjo vsoto denarja, da bo lahko posojala dalje,

Praktični nasveti

Da ohrani čaj dober duh, je treba imeti v isti posodi tudi košček posušene pomarančne lupine.

Tovariši! Mnogokrat pridete domov in vam že oddalec pride v nos duh po prismojeni jedi. Ker je v tem primeru težko očistiti posodo, svetujemo vašim ženam, kako naj napravijo. Ako umijete posodo, v kateri se vam je kakšna jed prismojila, v vodi s sodo, se vam bo jed drugič na istem mestu zopet prismojila. Bolje je, da vlijete v tako posodo raztopino kuhinjske soli in pustite stati dvanajst ur. Nato postavite posodo na ognjišče in pustite, da raztopina lahko prevre. Po tem postopku boste posodo z lahkoto umili in drugič se jed ne bo prižgala.

Kar tako.

— Očka, zakaj sta si pa ženin in nevesta pred oltarjem dala roki?

— O, kar tako! Kakor med boksarji: ti si tudi podaja roke med bokpadom.

Kulturni obzornik

Zanimiva brošura

Pred kratkim je izšla skromna knjižica na 16 straneh z naslovom: «Kaj je novega?» Naslednica je «Male biblioteke», ki je pred par leti izdala celo vrsto drobnih brošur, katerih vsaka je obravnavala kak važen in pereč problem na preprost in vsakomur razumljiv način; kajti njen namen je bil omogočiti tudi onim, ki nimajo denarja za drage in časa za debele knjige, da se seznanijo z vprašanji, ki si mora biti o njih na jasnem vsakdo, ki hoče samostojno in ne samo pod vplivom dnevnega časopisja presojati vsakdanje politične dogodke.

Tudi ta nova publikacija v bistvu ni krenila s prvotne poti, le da se ni omejevala na en sam problem, pač pa da s posameznimi karakterističnimi dejstvi skuša pravilno osvetliti nekatere politične dogodke. Tako vsebuje tri poglavja: Kaj je novega, Učimo se češki in Dekleta iz Kavasakija. V poglavju «Učimo se češki!» je zbranih nekaj tipičnih zgledov, kako je češkoslovaški narod od ministrov pa do delavcev in mladine znal sprejeti nase odgovornost, ki mu jo je naložil kritičen položaj domovine in tako sam rešil svojo svobodo in demokracijo z odločnostjo in zavednostjo, ki ji v zgodovini ni najti primere. Zgodba kavasakijev deklet označuje strahovite razmere japonskega ljudstva sploh in še posebej kruto usodo deklet, ki jih morajo očetje zaradi bede prodajati v kavasake tkalnice, kjer jih čaka neizmerno trpljenje in jetništvo. Spis nas seznanja z uporom teh deklet in končno zmago, ki krona solidarnost delavskega stanu.

Knjižica je dovolj zanimiva, poučna in poleg tega tudi cenena (2 din), da bo gotovo našla pot med narod.

Najnovejša umetnina češkega pisatelja Jana Čepa «Modrá a zlatá», katere recenzijo smo prinesli v eni izmed prejšnjih števil, je izšla v novi izdaji. Prva naklada je znašala 63.000 izvodov. Cena knjige je 5 Kč, kar je spričo tako velike naklade razumljivo. Tako berejo Čehi!

Pravni svetovalec

Vprašanje: Že 50 let uporabljam pot preko zemljišča nekega posestnika. Sedaj me pa posestnik v uporabi poti ovira. Ali sme to storiti?

Odgovor: Če ste že vsaj 50 let uporabljali pot, potem ste priposestvali služnostno pravico. Če vam pa sedaj posestnik brani pot uporabljati, lahko proti njemu nastopite s tožbo zaradi motenja mirnega uživanja služnostne pravice. Rok za vložitev te tožbe je 30 dni od dneva, ko ste bili po posestniku v uživanju te pravice moteni. V tej tožbi vam ni potrebno dokazovati, da že nad 50 let nemoteno uživate to pravico.

Sicer pa lahko vložite tudi tožbo na priznanje služnostne pravice, v kateri pa boste morali dokazovati, da že nad 50 let nemoteno to pravico uporabljate.

Razglas

Krajevna bratovska skladnica na Jesenicah poroča:

Za mesec avgust 1938 bo naslednji vrstni red zdravniške službe ob nedeljah, ki velja za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče, in sicer:

7. avgusta g. dr. Milan Čeh.

14. avgusta g. dr. Bartol Keržan.

21. avgusta g. dr. Milan Čeh.

28. avgusta g. dr. Bartol Keržan.

Za smeh in kratek čas

So vedeli.

Učitelj: «Torej, otroci, vi ste naprej vedeli, da se bo vaša učiteljica poročila. Kako to?»

Otroci: «Seveda smo vedeli. Štiri najst dni pred poroko ni v nalogah opazila nobene napake več. Teden pred poroko je sama začela delati napake, a dan pred poroko je rekla Žumrovemu Jakcu: «Dragec moj!»